

veljača 2022.

Pohod

ISSN 2706-5197

broj 9.

TROMJESEČNIK UDRUGE HRVATSKA ZA ŽIVOT

www.hrvatskazazivot.com

U ovome broju:

HRVATSKA ZA ŽIVOT

Antonia Zaoborni:
*Pro-life inicijative udruge
»Hrvatska za Život«*

NAŠI PROJEKTI

Lidija Dugan:
Ruža Hrvatska

PRAVNIKOV KUTAK

Filip Đekić: Pobačaj
i pravni položaj oca
nerodenog djeteta (2. dio)

UMIRANJE BUDUĆNOSTI

prof. dr. sc. Ana Štambuk:
Eutanazija ili Emaus?
Pozvani smo na kulturu
života, a ne civilizaciju
smrti!

REPORTAŽA

Stana Babić: Rodila sam
dvoje djece s Downovim
sindromom i Bogu sam
zahvalna na njima

SVJEDOČANSTVO

Milka Čapeta:
Bogu je sve moguće!

Ovaj tromjesečnik dar je zajednici za izgradnju kulture života.

40 DANA
ZA ŽIVOT

Uvodna riječ predsjednika udruga »Hrvatska za Život«

Gledao sam smrti u oči. Doslovno. Bilo je strašno. Uletio sam u privatnu ginekološku ordinaciju u posljednji trenutak. Trudnica je već bila pod narkozom i samo je čekala poziv na stol.

Uhvatio me užasan osjećaj jeze gledajući mladu majku djeteta, medicinsku sestru i ginekologa. Trudničin prazan pogled nije pokazivao toliko svjesnost težine čina koliko je pokazivao tupost i izgubljenost. U očima ustrašene medicinske sestre i u staklenome pogledu ginekologa vidjelo se nešto sasvim suprotno – dobro su znali što čine.

Sve troje spremalo je smrt nevinome čovjeku.

Ginekologu sam odlučno kazao da postupi u skladu sa svojom strukom i znanjem te da se pobrine za dijete i za majku i da odustane od protuzakonita djela. U suprotnom će biti pozvana policija.

Spremala je smrt svojoj kćerki i jedna gospođa koja danas živi u jednoj zagrebačkoj župi. Već je ležala na operacijskome stolu. Odjednom je ustala i istrčala iz bolnice u spavaćici! Ovo mi je posvjedočila njezina kći.

Njih su dvije slušale moj govor kad sam gostovao u toj župi. Bile su duboko dirnute. Njezina je kći danas majka četvero djece. Vrlo je vjerojatno da i ti koji ovo čitaš imaš nekog linearnog pretka koji je bio u dvojbi: pobaciti ili ne. Jesi li ikada o tome razmišljao?!

Zanimljivo, također u toj župi, nakon moga govora pristupila mi je jedna gospođa sa sličnim iskustvom. Suprug ju je odveo automobilom do bolnice. Na stražnjem sjedalu sjedilo je troje njihove djece. Ona je bila ta koja je htjela pobaciti, i onda, kad je trebala izaći iz automobila, zamolila je supruga da se vrate kući. Njihova je spašena kći danas odrasla odgovorna osoba, sva predana radu za opće dobro. Kakva milost za tu osobu, njezinu obitelj i društvo u cjelini!

Unatoč krizi očinstva i okorjelosti srca nekih ginekologa, koji svjesno čine zlo, ova dva primjera pokazuju da se neke žene i same mogu othrvati zlu pobačaja, odustati od prvotne odluke i donijeti odluku za život. Ipak, veći broj njih će odustati od pobačaja kada dobiju snažnu i konkretnu moralnu potporu ginekologa ili oca djeteta. Siguran sam da se mlada trudnica ne bi našla u onoj privatnoj ambulanti da su joj ginekolog i medicinska sestra s ljubavlju približili ljepotu majčinstva, a ocu djeteta ljepotu očinstva.

Ginekolozi bi odgovorili velik broj majki i očeva od pobačaja da to uistinu srcem žele. Katkad samo jednom riječju, a katkad višesatnim ili višekratnim razgovorima i nagovorima, što se nekima zapravo ne da pa time, ne znajući, sami sebi uskraćuju neizmjernu radost sudjelovanja u spašavanju i zaštiti ugroženih nevinih ljudskih bića stvorenih na sliku Božju. Ovaj sam zaključak donio na temelju brojnih svjedočanstava ginekologa i medicinskih sestara koji su velik broj djece spasili od pobačaja, ne samo onih koji uopće ne rade pobačaje, već i onih koji pobačaje opravdavaju.

Trebamo, dakle, hrabro, u ljubavi i s puno topline, ukazivati na ljepotu majčinstva i očinstva imajući stalno na umu da je svako začeto dijete neprocjenjiv Božji dar. Svaki put kada taj dar odbacimo i ubijemo nevino dijete, činimo zločin i nanosimo nenadoknadivu štetu tome nevinom djetetu, njegovim roditeljima i društvu u cjelini.

Stoga trebamo uporno i trajno isticati pravo svakoga pojedinog nedužnog čovjeka na život i tjelesnu cjelovitost od začeća do prirodne smrti kao konstitutivnu osnovu građanskoga društva i njegova zakonodavstva.

»Prije nego što te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znadoh; prije nego što iz krila majčina izađe, ja te posvetih...« (Jr 1, 5).

Ante Čaljkusić

Pohod: magazin za život, tromjesečnik udruge »Hrvatska za Život«

Veljača 2022. - 9. broj

Izdavač: Hrvatska za Život, Dordićeva 6, 10000 Zagreb

Glavni urednik: dr. sc. Krunoslav Puškar

Članovi uredništva: Ante Čaljkusić i Petra Milković

Autori: Stana Babić, Milka Čapeta, Lidija Dugan, Filip Đekić, Ana Štambuk, Antonia Zaoborni

Grafička obrada: Petar Krešimir Čavar

Programiranje: Mladen Abaz

Fotografija na naslovnici: Svijetlana Špehar Keka

Pretplata 40danazazivot@gmail.com
na časopis: ili 091 724 1044 (Dijana)

Zabranjeno je svako umnažanje, objavljivanje i distribuiranje cijelog ili dijela ovog časopisa bez dozvole uredništva.

Donacija za udruhu »Hrvatska za Život« - IBAN: HR48 2340 0091 1106 9825 3
(za inozemstvo: SWIFT PBZGHR2X)

U ovome broju:

HRVATSKA ZA ŽIVOT

Antonia Zaoborni: *Pro-life* inicijative udruge »Hrvatska za Život«

NAŠI PROJEKTI

Lidija Dugan: Ruža Hrvatska

PRAVNIKOV KUTAK

Filip Đekić: Pobačaj i pravni položaj oca nerođenog djeteta (2. dio)

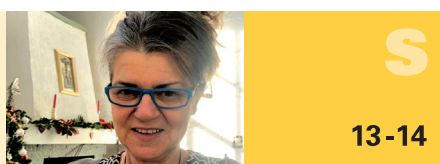
UMIRANJE BUDUĆNOSTI

prof. dr. sc. Ana Štambuk: Eutanazija ili Emaus? Pozvani smo na kulturu života, a ne na civilizaciju smrti!

REPORTAŽA

Stana Babić: Rodila sam dvoje djece s Downovim sindromom i Bogu sam zahvalna na njima

SVJEDOČANSTVO

Milka Čapeta: Bogu je sve moguće!

Riječ glavnog urednika

Vjerujem da je dosad svima već dobro poznato kako je pobačaj bio glavni uzrok smrti diljem svijeta za 2021. godinu. Nažalost, nije to nikakva novost. Ovakav se scenarij ponavlja iz godine u godinu, već desetljećima, a jedina pitanja koja si osoba koja se protivi pobačaju može postaviti nakon ovakve crne statistike jesu ova: »Dokad ćemo kao društvo biti apatični na prolijevanje nevine krvi nerođene djece? Dokad ćemo pokrivati svoje uši kako ne bismo čuli nijemi krik naše braće i sestara kojima nikada nije bila dana prilika da dođu na ovaj svijet?«

Ukoliko su vam potrebni opipljivi podatci da biste se uvjerali kako je pobačaj uistinu najveća pošast modernoga doba, slijede rezultati nezavisne i stoga uvelike pouzdane mrežne stranice *Worldometer*. Prema njoj, prošle je godine iz raznih razloga život izgubilo 101,5 milijuna ljudi, dok je zbog pobačaja umrlo čak 42,6 milijuna ljudi (jer su nerođena djeca također ljudi), što bi okvirno značilo da je uzrok otprilike 42 % ljudskih smrti - pobačaj.

Za usporedbu, a pritom ne umanjujući druge uzroke, 2021. godine 8,2 milijuna ljudi umrlo je od raka, 5 milijuna od pušenja, 1,7 milijuna od HIV-a/AIDS-a, 1,3 milijuna zbog prometnih nesreća, a 1 milijun od samoubojstva. Zbrojimo li broj umrlih od ovih uzroka koji su najprisutniji u medijima, uviđamo kako se njihov zbroj ne približava ni polovici svih umrlih od pobačaja, čak i kad mu dodamo 3,5 milijuna umrlih od COVID-a, po čemu pobačaj i dalje ostaje tihi holokaust našega vremena.

Znam, lako se obeshrabriti kada vidimo ove i ovakve brojke. Vrlo je lako podići ruke i odustati od ove teške borbe za svaki nerođeni ljudski život koju, naizgled, gubimo. Zašto *naizgled*? Zato što je Bog u prošloj godini po Inicijativi spasio više od 2.500 života - dvostruko više nego prethodne godine, a to je uistinu mnogo, jer će svaki od tih života jednoga dana imati svoju obitelj i njime utjecati na tisuće ljudi. Štoviše, da je Bog prošle godine po Inicijativi spasio samo jedan nerođeni ljudski život, mnogo bi spasio, jer samo jedan život vrijedi neizmjereno, što dokazuju i članci ovoga, 9. broja *Pohoda*.

Ovo je prava, *bijela* statistika koju uvijek trebamo imati pred očima. Ovo su plodovi koji bi, premda maleni u usporedbi s gubitcima, svakodnevno trebali dolijevati ulje na našu *pro-life* vatru i nositi nas u ovome kriznom vremenu. Gospodin nam, naime, nije rekao da budemo i moramo biti uspješni pod svaku cijenu – rekao nam je da budemo i ostanemo vjerni Njemu, a da će On učiniti sve ostalo. Stoga, koliko god se katkad činilo da naš trud, molitve i javno svjedočenje ne čine razliku, sjetimo se kako nam je On sam rekao: »Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro: ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti!« (Gal 6, 9).

dr. sc. Krunoslav Puškar

40 DANA ZA ŽIVOT

Pro-life inicijative udruge »Hrvatska za Život«

Piše: Antonia Zaoborni, mag. theol.

Pridružila sam se inicijativi »40 dana za život« u jesenskoj kampanji 2015. godine, a Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu upisala sam 2016. godine. Tijekom studija sam i dalje aktivno djelovala u Inicijativi. Izv. prof. dr. sc. Suzana Vuletić predložila mi je temu *Pro-life inicijative udruge »Hrvatska za Život«* za diplomski rad, koju sam rado prihvatila.

U radu sam predstavila djelovanje *pro-life* udruge »Hrvatska za Život« kroz sve inicijative i programe koje ona provodi. Za taj sam rad provela *online* anketu među sudionicima Inicijative.

Razlog provođenja ove ankete česte su stigmatizacije kako su sudionici u *pro-life* inicijativama Udruge neobrazovani, priglupi, nezaposleni, bez djece te kako nemaju pametnijega posla nego stajati pred bolnicama. Znajući da nije tako, htjela sam ovim istraživanjem opovrgnuti te neistinite tvrdnje, ali i steći sâm uvid u to kako su uključeni u *pro-life* inicijative Udruge. Zaprimala sam 157 odgovora, od kojih je 79 % osoba ženskog, a 21 % osoba muškog spola.

Dob

15-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61 i više
3,3 %	8,9 %	12,2 %	20 %	28,9 %	26,7 %

Završen stupanj obrazovanja

osnovna škola	5,7 %	Zaposlenost
srednja škola	44,6 %	da 65,6 %
preddiplomski studij	18,5 %	ne 34,4 %
diplomski studij	30,6 %	
doktorat	0,6 %	

Crkveni brak

da	74,5 %	Djeca
ne	25,5 %	da 72 %
		ne 28 %

Koliko imate djece?

1	11,5 %	5	8 %
2	32,7 %	6	0,9 %
3	29,2 %	7	0,9 %
4	16,8 %		

Antonija Zaoborni

Vjersko opredjeljenje

katolik	99,4 %
deist	0,6 %

Aktivnost u vlastitoj župnoj zajednici 1 predstavlja »Nisam uopće aktivan«, a 5 »Sudjelujem u raznim aktivnostima župe«.

1	2	3	4	5
7 %	12,7 %	27,4 %	24,2 %	28,7 %

Pohađanje svete mise

1 predstavlja »Nikad«, a 5 »Svaki dan«.

1	2	3	4	5
0 %	4,5 %	28,7 %	42,7 %	24,2 %

Poznajete li nekog tko je počinio abortus?

da	89,8 %
ne	10,2 %

Sudjelovanje u inicijativama/programima udruge »Hrvatska za Život«

Centar za život	40 %
Časopis »Pohod«	16,7 %
Oprostom oslobođene	10 %
Utrka za život	10 %
Tim za trudnice	6,7 %
Iscjeljenje očeva srca	6,7 %
Prava ljubav čeka	3,3 %
Vikendi Srca Marijina	3,3 %

Volonteri ili zaposleni djelatnici

volonteri	97,4 %
zaposlenici	2,6 %

Djelovanje u Udruzi				
bdjenjem ispred bolnice	86 %			
molitvom	75,8 %			
osvješćivanjem lokalne zajednice	40,1 %			
postom	39,5 %			
članstvom u organizacijskom timu Inicijative	28 %			
čitanjem časopisa »Pohod«	28 %			
vođenjem Inicijative u svome gradu	10,2 %			
Aktivnost volontiranja				
svakodnevno	6,6 %			
nekoliko puta tjedno	8,4 %			
jednom tjedno	3,6 %			
nekoliko puta mjesečno	3,6 %			
jednom mjesečno	3 %			
u kampanji svakodnevno	27,7 %			
u kampanji tjedno	36,8 %			
jednom u kampanji	7,8 %			
kad god treba	1,8 %			
kad mogu	0,6 %			
Kako ste čuli za udrugu »Hrvatska za Život«				
preko medija	23,5%			
u župi	18,4 %			
preko prijatelja/ice	17,4 %			
preko moliteljâ pred bolnicom	12,2 %			
preko voditelja Inicijative u vlastitu gradu	10,2 %			
preko Inicijative	9,2 %			
preko molitvene zajednice	4,1 %			
jedan sam od osnivača Udruge	3,1 %			
preko letaka	1 %			
preko ove ankete	1%			
Zadovoljstvo radom udruge »Hrvatska za Život« 1 predstavlja »Nisam uopće zadovoljan/na«, a 5 »Prezadovoljan/na«.				
1	2	3	4	5
0 %	0 %	3,2 %	34,4 %	62,4 %
Iskustvo doživljene neugodne situacije volontirajući/radeći u inicijativama/progrmima udruge »Hrvatska za Život«				
da	36,3 %			
ne	63,7 %			

Najveći izazov	
moliti pred bolnicom	22,5 %
ljudski obziri	10,8 %
motiviranje/aktiviranje ljudi	10,8 %
raspored molitelja	9,2 %
dosljednost/ustrajnost	9,2 %
vrijeme	5,8 %
vremenski uvjeti	3,3 %
uloga voditelja	2,5 %
usklađivanje s obiteljskim životom	2,5 %
odvrćanje trudnice od pobaćaja	1,7 %
pomaganje trudnicama	1,7 %
zatvorenost svećenika	0,8 %
nema	11,6 %
Jeste li doživjeli osobni ili duhovni rast volontirajući/radeći u inicijativama/programima udruge »Hrvatska za život«?	
da	96,2 %
ne	3,8 %
Dobiveni blagoslovi	
duhovni rast	24,4 %
prijatelji	17,8 %
radost	12,2 %
mir	11,1 %
ljubav za nerođene	7,8 %
razne milosti u obitelji	7,8 %
osjećaj korisnosti	6,7 %
unuci	5,7 %
smisao života	3,3 %
suprug/supruga	1,1 %
sloboda od javnih nastupa	1,1 %
razumijevanje potreba drugih	1,1 %

Suprotno od stavova okoline, moje je istraživanje pokazalo kako su navedeni negativni stavovi neistiniti jer gotovo 50 % ispitanika ima završen jedan oblik više škole (preddiplomski studij, diplomski studij ili doktorat), preko 60 % ispitanika je zaposleno, a 72 % ispitanika ima djecu. Iz navedenog možemo zaključiti da teza kako sudionici u *pro-life* inicijativama Udruge nemaju pametnijeg posla nego stajati pred bolnica- ma nije istinita, jer vidimo da većina sudionika ima posao, djecu, obitelj kojima posvećuju većinu vre- mena te oni svoje slobodno vrijeme odlučuju iskoristiti moleći i boreći se za nerođene.

Pomoću ovog **QR koda** možete pročitati **diplomski rad A. Zaoborni – vrijedno istraživanje o udruzi »Hrvatska za Život«** te o njezinim članovima i podupirateljima.

NAŠI PROJEKTI

Ruža Hrvatska

Piše: Lidija Dugan, članica udruge »Hrvatska za Život« i voditeljica projekta »Ruža Hrvatska«

Spomenik »Ruža Hrvatska« najveći je projekt udruge »Hrvatska za Život«, na kojem smo sustavno radili punih pet godina. Svečano je otvoren 16. studenog 2021. godine ispred Nacionalne memorijalne bolnice Vukovar, a u spomen na trudnicu Ružicu Markobašić i njezina nerođenog sina Antuna koji su brutalno ubijeni na Ovčari (pored Vukovara) 1991. godine. Također je posvećen svakoj stradaloj trudnici i nerođenom djetetu na hrvatskim područjima. Kako je podignut isključivo donacijama građana, iznimno smo zahvalni svima koji su u tome sudjelovali.

Ružica Markobašić (1959. – 1991.) bila je Vukovarka, majka i supruga, koja je nakon sloma obrane grada trudna potražila zaklon u vukovarskoj bolnici. Iz bolnice je izvedena s ostalim ranjenicima i pacijentima te odvedena na Ovčaru. Budući da je bila supruga poznatoga hrvatskog branitelja Davora Markobašića koji je lažno optuživan, ona i njezin nerođeni sin postali su meta agresora.

Nakon pada Vukovara, iz bolnice u gradu odvedeno je i ubijeno 276 ranjenika i civila od 15. do 84. godine starosti. Najstrašniji zločin bilo je ubojstvo Ružice Markobašić koju je srpska vojska ubila u šestome mjesecu trudnoće ispalivši joj metak u trbuh, a zatim, prema svjedočanstvima, i cijeli rafal u utrobu s djetetom. Bila je to osveta nad nevinom ženom i djetetom jer je njezin suprug Davor Markobašić bio prvi Vukovarac koji je obukao odoru hrvatskog policajca u Rakitju, odoru slavnih Tigrova iz kojih je nastala 1. gardijska brigada.

Spomenik »Ruža Hrvatska« podignut je u spomen na trudnicu Ružicu Markobašić i njezina nerođenog sina Antuna koji su brutalno ubijeni na Ovčari (pored Vukovara) 1991. godine. Također je posvećen svakoj stradaloj trudnici i nerođenom djetetu na hrvatskim područjima.

Lidija Dugan

»Rekao joj je [srpski vojnik]: ti ćeš biti likvidirana i sve svoje stvari daj sestri Ljubici. Odveli su je najprije u vojarnu gdje su je nemilosrdno pretukli, a onda odveli na Ovčaru gdje su je trudnu i silovali, a nakon toga joj pucali u trbuh, pa kad im ni to nije bilo dovoljno, onda su joj u vaginu stavili puščanu cijev da ubiju mojeg nerođenog sina. Potom su je bacili u masovnu grobnicu s ostalima. Mnogo godina kasnije je identificirana«, posvjedočio nam je njezin suprug Davor, koji je preminuo 16. studenog 2020.

Kad smo 2015. godine održali nacionalni susret inicijative »40 dana za život« u Vukovaru, umirovljeni pukovnik Hrvatske vojske, Antun Dugan, vodio nas je u obilazak Vukovara pa smo tako došli i do Ovčare. Na Ovčari je posađeno 200 grmića u čast na 200 žrtava poginulih i pokopanih na tome mjestu. Pojasnio nam je kako je tamo ubijena i jedna trudnica te nas je zanimalo zašto nije posađen 201 grm, još jedan u čast nerođena djeteta. Odgovori koje smo dobili nisu bili zadovoljavajući. Zbog toga smo s vremenom odlučili pokrenuti vlastiti projekt i napraviti jedan veličanstveni spomenik na mjestu Nacionalne memorijalne bolnice Vukovar, odakle je Ružica Markobašić nasilno odvedena.

Proces samog nalaženja autora koji bi izradio ono što sam zamislila bio je dugotrajan jer su nas neki autori uvjerovali kako nije moguće izvesti ono što tražimo. Spomenik sam zamislila kao veličanstvenu bijelu skulpturu koja bi predstavljala živu dušu trudnice, a koja bi stajala kao neuništivi simbol pobjede vječnoga života nad smrću. Istražujući došla sam na ideju kako bi bilo sjajno da autor našega spomenika bude kipar Lovre Jakšić, koji je također autor biste Jean-Michela Nicolliera, a koja krasi središte grada Vukovara. Ubrzo smo sklopili dogovor s kiparom i krenuli su radovi.

Svečano otvorenje spomenika »Ruža Hrvatska« ispred Nacionalne memorijalne bolnice u Vukovaru, 16. 11. 2021.

Spomenik »Ruža Hrvatska« napravljen je od najkvalitetnijega bijelog bračkog kamena prve klase »Sveti Petar« koji se eksploatira u Humcu na otoku Braču, a dimenzije su mu 185 cm i ima preko 500 kilograma. Svečanost postavljanja spomenika bila je veličanstvena. Prisutni su bili pomoćni biskup Đakovačko-osječke nadbiskupije, mons. Ivan Čurić, biskup sisački Vlado Košić, župan, gradonačelnik, Ružićina kći koja je spomenik i otkrila, kao i brojni Vukovarci i prijatelji života koji su došli iz čitave Hrvatske.

Spomenik najbolje komentiraju sami Vukovarci koji kažu kako su sretni da je napokon ovakav spomenik postavljen u gradu Vukovaru, kako je poseban i kako ima jaku simboličnu poruku za svakoga tko prođe pored bolnice. Govori o važnosti žene, majke, trudnice, svakoga nerođenog djeteta i vraća dostojanstvo nevinoj žrtvi koja je tako tragično stradala.

Vukovarci o stradaloj Vukovarki

»Spomenik *Ruža Hrvatska* je u kamenu i vremenu zapisano svjedočanstvo tragično izgubljenih života jedne majke i njezina nerođenog sina, no također i svjedočanstvo da moj grad, Vukovar, priznaje ne-

rođeno dijete kao punopravnoga čovjeka, sa svim bogomdanim ljudskim dostojanstvom, kojemu pripada pravo na zaštitu, na život i na spomen. Stoga sam kao Vukovarcin i kao otac, ljubitelj rođene i nerođene djece, ponosan i zahvalan Bogu što sam bio dio ovoga velikog i tako važnog projekta.«

Damir Moskalj, arhitekt i suradnik

»Spomenik je blagoslov ovome gradu, koji je prošao velike tragedije, kao trajan znak Božje prisutnosti. Poručuje nam da je čuo i da čuje vapaje onih najnevinijih, najpotrebnijih.«

Renata Zaoborni, voditeljica Inicijative u Vukovaru

»Nakon 30 godina, ugledala je svjetlo dana, hrabra Ružica što je na branik Domovine stala. S Antunom u utrobi, o svemu što će proživjeti ona tada nije znala. Sada kao znak svima nama, u voljenom Vukovaru pred bolnicom stoji i svakoj trudnici i majci govori da se donijeti novi život ne boji. Zlo je veliko, al' Bog je veći, a dijete je Božji dar kroz kojega naš Bog sve boli i rane u nama liječi.«

Dušica Šoljić, članica Inicijative u Vukovaru

Pomoću ovog QR koda možete pogledati kako je izgledalo svečano otvorenje spomenika »Ruža Hrvatska« u reportaži LaudatoTV-a.

PRAVNIKOV KUTAK

Pobačaj i pravni položaj oca nerođenog djeteta (2. dio)

Piše: Filip Đekić, mag. iur.

U ovome broju pročitajte nastavak članka pravnika Filipa Đekića o pobačaju i pravnom položaju oca nerođenog djeteta.

Čak ni pojava kontrole rađanja nije promijenila dinamiku rađanja djece, jer su svi oblici kontracepcije pogrešivi. No upravo je nesavršenost kontracepcijskih sredstava utrila put pobačaju na zahtjev. Legalizacija namjernoga pobačaja (vidi presudu *Roe v. Wade* i *Doe v. Bolton*) promijenila je sve, jer abortus apsolutno sprječava rađanje djeteta. Ženin izbor za pobačaj prekida uzročno-posljedičnu vezu između začeća i rođenja. Muška odgovornost praktički završava u trenutku začeća jer oni danas mogu birati samo seks, a ne očinstvo; same majke određuju hoće li djeci biti dopušteno udahnuti zrak i prvi put zaplakati.

Legalizacijom pobačaja muškarci su pogrešno shvatili da nisu odgovorni za rađanje djece. To je dovelo do znatnoga povećanja broja obitelji na čijem je čelu samohrana majka, ali i broja pobačene djece koji doseže do 50 milijuna godišnje na svjetskoj razini. Pokret za emancipaciju žena izrastao je u pokret za seksualno oslobođenje žena, a pojam reproduktivna prava postao je sinonim za ženska prava. U narednim desetljećima ženino će pravo na privatnost postati »sveta krava«, dijete »nakupina stanica«, a muškarac »pravni mrtvac« i »moralna utvara«.

Zanimljivo, još u 4. st. prije Krista, grčki pisac Sopater iz Aleksandrije citira odvjetnika Lysiasa, koji se poziva na suđenje u Ateni, u kojoj je čovjek po imenu Antigene optužio svoju ženu da ga je pobacivši lišila nasljednika. U svome govoru *Pro Cluentio*, 66. godine prije Krista, Ciceron se poziva na slučaj za koji je čuo, a prema kojem je neka žena iz Mileta osuđena na smrt jer je primila mito u svrhu da abortira i zakine muža za zakonita nasljednika. Ciceron ističe da je time »uništila nadu oca, sjećanje na njegovo ime, opskrbu njegove rase, nasljednika njegove obitelji, građanina koji je mogao koristiti republici«.

Kod starih Grka i Rimljana abortus je bio prvenstveno zločin zakidanja oca za zakonita nasljednika. No nasljedno pravo nije se ticalo samo oca, nego i nerođenoga djeteta prema poznatoj pravnoj izreci iz rimskoga prava *nasciturus pro iam nato habetur, quotiens de commodis eius agitur* (zametak se

smatra već rođenim ukoliko se radi o njegovim probitcima) zapisanoj u Justinijanovoj *Digesti*. Prije *Digeste*, carevi Severus i Karakala uveli su prvu zabranu pobačaja u Rimu kao zločin protiv prava roditelja, a kao kaznu – privremeno progonstvo. Ovako je, u smislu poštivanja nerođenoga života, ali i uloge roditelja, bilo više-manje tisućama godina. Naime, još 1961. kalifornijski je Vrhovni sud u predmetu *Touriel v. Benveniste* odobrio odštetu ocu tužitelju jer je majka pobacila bez njegova pristanka. No onda se u samo jednome desetljeću događaju tektonski poremećaji.

U Europi od 1970-ih, u predmetima poput *W.P. v. Ujedinjeno Kraljevstvo*, *H. v. Norveška* i *Boso v. Italija*, pred Komisijom za ljudska prava, odnosno Europskim sudom za ljudska prava, očevi nerođene djece žalit će se zbog povrijeđenoga prava na život njihova nerođenog djeteta i njihova prava na privatni i obiteljski život te će se pozivati na diskriminaciju, sve na temelju Europske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Isticat će postojanje nužnosti njihova obavještanja o namjeravanu pobačaju, pravo konzultiranja i podnošenja predstavke u postupku donošenja odluke o pobačaju. No Komisija, odnosno Europski sud, odlučit će da kod odlučivanja o pobačaju primat ima pravo trudne žene koju trudnoća prvenstveno pogađa te da se mora poštivati njezin privatni život.

Legalizacijom pobačaja muškarci su pogrešno shvatili da nisu odgovorni za rađanje djece. To je dovelo do znatnoga povećanja broja obitelji na čijem je čelu samohrana majka, ali i broja pobačene djece koji doseže do 50 milijuna godišnje na svjetskoj razini.

Zauzet će stav kako je abortus učinjen da se zaštiti pravo majke na odlučivanje o vlastitu tijelu i da kao takav ne može predstavljati neovlašteno zadiranje u

pravo oca na privatni i obiteljski život. Također će zaključiti da se prava očeva ne mogu tako široko tumačiti da bi obuhvaćala i proceduralna prava pri odlučivanju o pobačaju. Glede pozivanja na diskriminaciju, spomenute europske institucije će ustvrditi kako, da bi ono bilo efektivno, diskriminacija mora postojati između ravnopravnih pojedinaca u analognoj situaciji. Uzimajući u obzir da je žena ta koja iznosi trudnoću, ne može se raditi o analognoj situaciji.

U SAD-u, odlukama *Planned Parenthood v. Danforth* i *Planned Parenthood v. Casey*, u potpunosti će se ušutkati glas očeva. U *Planned Parenthood v. Danforth* (1976.), Vrhovni sud SAD-a ukinut će nužnost suglasnosti bračnog i izvanbračnog partnera, čime će muškarac izgubiti pravo da stavi veto na ženinu odluku o pobačaju. Obrazloženje je bilo da ni država ni partner ne mogu zadirati u ženino pravo da odlučuje o vlastitu tijelu. Vrhovni će sud u predmetu *Planned Parenthood v. Casey* (1992.) ukinuti obvezu obavješćavanja oca o namjeravanu pobačaju. Sud će također ponoviti *Eisenstadtovo* shvaćanje prava na privatnost i potvrditi tzv. »pravo na pobačaj« ustvrdivši da bi odbacivanje istoga »predstavljalo ozbiljnu nepravdu prema onima koji su, tijekom dvadeset godina ekonomskog i društvenog razvoja (op. a., od presude *Roe v. Wade* iz 1973.), oslanjajući se na dostupnost pobačaja u slučaju da kontracepcija ne uspije, organizirali intimne odnose i izvršili odabire koji definiraju njihov način shvaćanja sebe samih i njihovo mjesto u društvu«.

Na području bivše Jugoslavije i u samostalnoj Hrvatskoj pitanje prava očeva kod odlučivanja o pobačaju nije bilo pravno-znanstveno ili sudski problematizirano.

Lak pristup pobačaju trebao je osloboditi ženu od »surova stiska muške šake« i učiniti ih jednakima muškarcima. Je li se to zaista ostvarilo? Mnogi podatci ukazuju na suprotno. Maksimalna liberalizacija pobačaja pod prividom darovane slobode i moći učinila je žene još sputanijima. Naime, one u današnjoj socijalnoj klimi, kada nastupi trudnoća, imaju vrlo slabu potporu na makrorazini i mikrorazini, od države i svojih partnera. Ako odluče abortirati, ostatak života nose moralne i psihičke ožiljke, bez obzira na to što određeni krug znanstveno-publicističke zajednice te posljedice negira i »gura pod tepih«. Ako majke odluče iznijeti trudnoće i roditi, nailaze na niz diskriminatornih i obeshrabrujućih pravnih uredbi koje otežavaju život. Još teži su slučajevi samohranih majki koje moraju voditi pravnu borbu za alimentaciju.

U svemu ovome nema ni spomena muškaraca, kao partnera i očeva. Tijekom proteklih 50 godina muškarci su poučeni, kroz teoriju o apsolutnoj autonomiji ženskoga tijela poduprtu pravnim odredbama i prakticiranu kroz postupak abortusa, da je njihova jedina zadaća pasivno-suportivna. Tako su dvije od najpopularnijih uzrečica sljedeće: »To je tvoja odluka, ja se neću miješati!« ili »Što god učiniš, podržat ću te!«. Ironija je u tome da upravo nedostatak odgovornosti kod muškaraca većinu žena tjera da se odluče na pobačaj.¹

Danas postoji praksa stroga odvajanja biološkog i tzv. socijalnog očinstva, što je pojačano mogućnošću potpomognute oplodnje po kojoj biološki otac djeteta ne mora biti i njegov tzv. socijalni otac. Ostavili smo iza sebe vrijeme kad se nedostatak biološkog oca smatrao velikim gubitkom te se nastojao prvenstveno kompenzirati institutom posvajanja. Zakoračili smo u vrijeme kad se nedostatak biološkog oca podrazumijeva, čak i rado prihvaća. Kao što kaže prof. Berdica, uz instituciju braka, figura je oca također jedna od najuzdrmanijih i najproblematičnijih. Ono čemu zapravo svjedočimo jest vrhunac svojevrstne depaternalizacije, jer ono što je do jučer bilo gotovo nezamislivo (društvo bez oca), danas važi kao pravilo. Paradoksalno, naša je civilizacija, čini se, nakon »ubojstva oca«, sudjelovala i u »ubojstvu djece«, jer baš kao što oca i majke nema bez djece, tako ni djece nema bez oca i majke.²

Krajnje je vrijeme da muškarci »morâ slobode« koja imaju na raspolaganju iskoriste u uzvišene i produktivne ili, bolje rečeno, kreativne svrhe i okrenu plimu negativnosti, jer o tome ovisi opstanak našega društva. Nemojmo se zavaravati, civilizacija kakva postoji nalazi se na klimavoj litici. Vječno je pitanje među *prolajferima* – je li prvo potrebno mijenjati zakone ili ljudska srca? Odgovor na to pitanje nije jednostavan, no zašto ne raditi na obje fronte istovremeno. Sasvim sigurno, na kršćanskim je muškarcima prvi potez. Za početak, možda ne bi bilo loše da donesemo neke životne odluke i njih se držimo.

¹ Strahan, Thomas W. 1999. Critical Influence of the Prospective Father on Abortion Decision-Making, *Association for Interdisciplinary Research in Values and Social Change* Vol. 14, No. 3: 195–214.

² Berdica, Josip. 2012. Očevi i djeca: socio-etički ogled. U: Pravna zaštita prava na (zajedničku) roditeljsku skrb, Branka Rešetar (ur.), Osijek, Pravni fakultet u Osijeku, str. 31–58.

»Pobačaj je i muško pitanje. Velik broj pobačaja ne bi bio izvršen kad bi muškarci preuzeli odgovornost«, rekli su **pro-life muškarci u reportaži EWTN-a**. Pomoću ovog QR koda možete pogledati snimku reportaže.

UMIRANJE BUDUĆNOSTI

Eutanazija ili Emaus?

Pozvani smo na kulturu života, a ne na civilizaciju smrti!

Piše: prof. dr. sc. Ana Štambuk,
predstojnica Katedre za socijalnu gerontologiju
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Suočiti se s tajnom smrti, tajnom nastanka života, rasta, starenja, patnje, praštanja, nade i svega onoga što svaki čovjek svakodnevno živi – znači jednostavno biti čovjek koji želi otkriti smisao, shvatiti važnost svoga postojanja na zemlji. Tajna uključuje i onaj dio koji je neshvatljiv, koji nas jednostavno nadilazi, ali koji prihvaćamo i s kojim živimo. Pa zar nije cijeli naš život jedna velika tajna, jedna nepoznanica iz dana u dan, zar nas toliko puta sam život ne iznenadi, ne zateče?!

I dok se u mnogim borbama tijekom života ne predajemo, iako su vrlo teške, one katkada traju dugo, iscrpljuju naše fizičke, psihičke i duhovne snage, čini se da, kad je riječ o patnji na kraju života, uzimamo si za »pravo« kako bi bilo najbolje baš tu »zadnju« bitku »skratiti«. I ovdje počinje čovjekova zabluda da »na svoju ruku«, »na brzinu«, pod krinkom »dobre smrti«, »vladanja situacijom«, »najboljega rješenja za sve«, »humanoga čina« zapravo, on upadne u onaj poznati scenarij prvih ljudi – Adama i Eve, opisan u Knjizi postanka – scenarij: BIT ĆETE KAO BOGOVI!

Oni su, bez savjeta s Bogom (jer »On je šetao vrtom za dnevnog povjetarca« – Post 2, 8 – dakle, mogli su ga pozvati, potražiti), zavedeni zmijinim obećanjem, htjeli »više« od onoga što im je Bog dao: »Zmija bijaše lukavija od sve zvjeradi što je stvorio Jahve, Bog. Ona reče ženi: 'Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?' Žena odgovori zmiji: 'Plodove sa stabala u vrtu smijemo jesti. Samo za plod stabla što je nasred vrta rekao je Bog: 'Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!' Nato će zmija ženi: 'Ne, nećete umrijeti! Nego, zna Bog: **onog dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo**'« (Post 3, 1–5).

Ana Štambuk

Iz navedenoga biblijskog odlomka, kad se pažljivo čita, vidimo da je čovjek zaveden, da nije pažljivo slušao niti promislio o sotoninu postupnom navođenju na zlo: »Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?« Tim pitanjem sotona već izokreće Božju zapovijed (»Samo za plod stabla što je nasred vrta rekao je Bog: 'Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!'« – Post 3, 3) i stavlja sjeme sumnje u čovjekovo srce: Bog sve zabranjuje!? Tim pitanjem čovjek biva dovođen u situaciju da ne razlikuje prioritet Božje zapovijedi od njezina sotonskog izokretanja!? Bog je zapovjedio prvim ljudima da plod stabla što je nasred vrta ne diraju jer on donosi smrt! Oni su Boga poznavali, s Njim razgovarali. Također, zmija (pali anđeo, sotona) proturječi Božjim zapovijedima i laže: »Ne, nećete umrijeti!« Ali u svojem slatkorječivom obećanju im također kaže da će »biti kao bogovi«, dakle, ne kao Bog! Vještim kombiniranjem laži te zamamnih poluistina, čovjek je zaveden i tu se događa njegov prvi pad. Sve što se dalje događalo, znamo.

*Eutanazija nije »dobra smrt« –
ona je ubojstvo.*

Danas, u vremenu u kojem živimo, stavlja se »u isti koš« vidljivije i nametljivije nego ikada u povijesti ono bitno i nebitno, istina i laž. U moru dostupnih, a lijepo »upakiranih« informacija s raznih vrijednosnih polazišta, teško je nepoučenima, a najteže nepouči-

vima, razlučiti što je istina koju treba slijediti. No kršćani znaju da je istina samo jedna i da je Bog samo jedan, odnosno da je Bog Istina – »Ja sam put, istina i život« (Iv 14, 6).

Svaki čovjek, pa stoga i svako njegovo stanje, ima duboki smisao u Bogu, Stvoritelju života. Stoga kad se čovjeku koji pati nudi tzv. »skraćivanje« muka, upakirano u termin *eutanazija*, valja jasno i nedvosmisleno reći: Eutanazija nije »dobra smrt« – ona je ubojstvo. Eutanazija se definira kao »kazneno djelo oduzimanja života na lak i bezbolan način neizlječivom bolesniku ili osobi u bezizglednom stanju«.¹ Svojim nam je primjerom Isus pokazao da fizička smrt nije kraj: Krist je uskrsnuo! I nama je dao obećanje: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će« (Iv 11, 25). To je temelj kršćanskoga života i vjerovanja, naša snaga i naša nada.

U Lukinom evanđelju (Lk 24, 13–35) nalazi se tekst o dvojici učenika koji putuju u Emaus nakon Isusova uskrsnuća. Put u Emaus možemo tumačiti kao životni put svakoga čovjeka koji se često nađe u situaciji da ne zna kako dalje, da želi odustati, da mu je teško. Možemo ga tumačiti kao i put u smrt – jer pitanje je što bi bilo s učenicima da im se Isus nije pridružio na putu. Događaj počinje ovako: »I gle, dvojica su od njih toga istog dana putovala u selo koje se zove Emaus, udaljeno od Jeruzalema šezdeset stadija. Razgovarahu međusobno o svemu što se dogodilo. I dok su tako razgovarali i raspravljali, približi im se Isus i pođe s njima. Ali prepoznati ga – bijaše uskraćeno njihovim očima« (Lk 24, 13–16). Ovdje treba istaknuti da, iako su učenici zbog svih događaja koji su se odvijali posljednjih dana bili u najmanju ruku zbunjeni, ipak su jedan drugome još jednom sve prepričavali, odnosno **tražili su** kroz nejasne događaje jasnoću i smisao. To je prvi razlog da nam Gospodin na našem putu priđe i pomogne.

Zanimljivo je da ih Isus pita: »Što to putem pretresate među sobom?« (Lk 24, 17). Iako sve zna, pušta ih da Mu sami kažu, kako oni cijeli događaj (ne) razumiju. Ovdje je jako bitno da oni ponovno Isusu prepričavaju događaje kojima su svjedočili. **Sve su istinito rekli**, čak i svoja nadanja, očekivanja od Isusa! To je drugi razlog zbog kojeg Gospodin ostaje s njima – rekli su istinu, ono što im je na srcu! Kako je ovo važno za naše ljudske živote ako želimo da nas Bog vodi! Jer istina oslobađa, otvara put do samog Isusova srca. On ne može biti gluh na naša traženja. Zatim Isus kaza: »O bezumni i srca spora da vjerujete što god su proroci navijestili! Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?« (Lk 24, 25). Iako na prvi mah ove riječi zvuče kao osuda i prijekor, u njima

je sadržana istina, jer oni još nisu povjerovali u Isusovo uskrsnuće (zato su bezumni!) – a nisu ni Isusa koji im je govorio još prepoznali – »to im bijaše uskraćeno«. Dakle, važno je, kada imamo borbe, muke, dileme, pitanja – da to imamo kome izreći, da nas taj netko (ne bilo tko!) sasluša i dadne nam pravi odgovor, jasan i nedvosmislen. Učenici se ne opravdavaju, nego dopuštaju Isusu da ih pouči: »Počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu« (Lk 24, 27).

Treći razlog Isusova ostanka s tim učenicima je **poniznost** – dopustili su da ih Isus pouči! Isusov govor bio je takav da su Ga zamolili da ostane s njima, željeli su Ga još slušati, još učiti. O kakva divna poruka svima koji žele biti ili jesu učitelji, vođe! Rečenicu: »Ostani s nama jer zamalo će večer i dan je na izmaku!« (Lk 24, 29) možemo protumačiti i na način da, kao što je dan na izmaku, tako i naš život kada dođe kraju treba Božju prisutnost. Isus prihvaća njihovu molbu, ostaje s njima i, dok su bili za stolom, u lomljenju kruha oni Ga prepoznaju. Zatim slijedi prekrasan završetak ovoga događaja: »Tada rekoše jedan drugome: 'Nije li gorjelo srce u nama dok nam je putem govorio, dok nam je otkrivao Pisma?' U isti se čas digoše i vratiše u Jeruzalem. Nađoše okupljenu jedanaesticu i one koji bijahu s njima. Oni im rekoše: 'Doista uskrsnu Gospodin i ukaza se Šimunu!'« (Lk 24, 32–34).

Radost koja je učenike obuzela jer su imali iskustvo susreta s Isusom vodi ih natrag u Jeruzalem, u grad iz kojeg su otišli jer su bili razočarani, bez nade. Sada, nakon susreta s Isusom, vraćaju se u taj isti grad i svjedoče – isti Jeruzalem, no drukčiji učenici! Za svakoga kršćanina, bez obzira na strah koji se javi na pomisao o smrti, čežnja za susretom s Pobjednikom smrti treba biti jača i, upravo tada, umjesto nasilnoga završetka, događa se preobrazba koja do danas privlači sve željne Istine!

¹ Šonje, Jure (ur.). 2000. *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža i Školska knjiga, str. 253.

REPORTAŽA

Stana Babić: Rodila sam dvoje djece s Downovim sindromom i Bogu sam zahvalna na njima

Razgovarali smo s gospođom Stanom Babić, majkom troje djece, Ante, Ivane i Anamarije, među kojima dvoje djece boluje od Downova sindroma. Kako se ova hrabra majka borila za svoju djecu kojoj medicinsko osoblje i okolina nisu davali velike šanse, pročitajte u nastavku.

Razgovor vodio: Krunoslav Puškar

»Odrasla sam u katoličkoj obitelji. Nas pet sestara i brat, svi potpuno zdravi, odrasli smo na selu te smo od djetinjstva odgajani u vjeri. Redovito smo išli na svete mise, u obitelji molili i postili i na svemu zahvaljivali Bogu. Roditelji su me naučili da bez Boga ne mogu ništa i da Mu na svemu moram zahvaljivati«, započela je ovim riječima gđa Stana svoju životnu priču.

»Udala sam se s 23 godine i uskoro zatrudnjela. Trudnoća je prošla uredno, iščekivala sam svoga prvog sina ne sumnjajući kako bi nešto moglo poći po zlu.« Međutim, kad joj je doktor nakon poroda rekao kako njezin Ante boluje od Downova sindroma, poremećaja zbog kojega će u svemu kasniti za drugom djecom, ništa joj nije bilo jasno.

»Nisam ništa znala o svemu što je govorio jer meni moj sin nije izgledao pretjerano drukčije i, iako sam bila tužna, istovremeno sam bila ispunjena srećom. Odmah, po proceduri, doktor je rekao da mogu potpisati neku izjavu i dijete dati u dom, no ja o tome uopće nisam niti razmišljala.« Zahvaljivali su Bogu na sinu i vjerovali da će On biti uz njih ma što god da se dogodi.

Mali se Ante odlično razvijao. Redovito su posjećivali logopede, defektologe i druge stručnjake kako bi mu pružili što bolji život, a kako su djeca s Downovim sindromom sklona obolijevanju, puno su vremena provodili i po bolnicama.

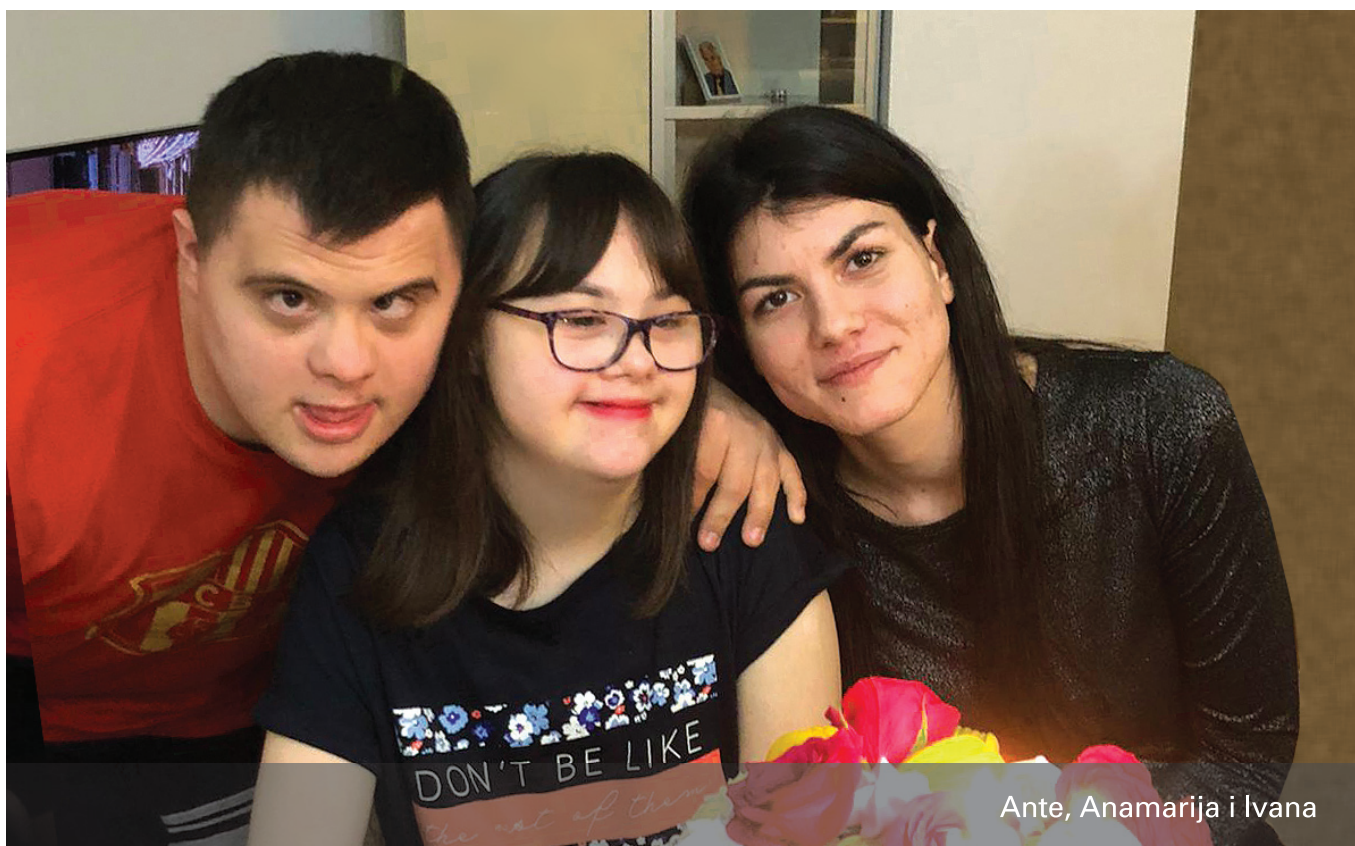

Obitelj Babić na okupu

»Pet godina nakon Antina rođenja, na svetog Antu, na svijet sam donijela zdravu djevojčicu, Ivanu. Ante je svoju sestru čuvao kao kap vode na dlanu, a ja sam Bogu zahvaljivala na najvećemu blagoslovu koji mi je dao – svojoj djeci.« Međutim, pet godina nakon Ivanina rođenja, saznala je kako nosi treće dijete, ponovno s Downovim sindromom.

*Svi su moje dijete osudili
na smrt, govorili su mi da
neću moći, ali koliko god
sam se bojala, nisam
htjela ubiti svoje dijete.*

Prilikom pretraga, u sobu je ušla cijela delegacija doktora i sestara i svi su dali svoj komentar i savjetovali joj da pobaci jer će teško moći podnijeti sve što je čeka. »Svi osim jedne doktorice koja mi je rekla da je to moje dijete i da sama odlučim. Život mi se okrenuo naopačke«, prisjeća se gđa Stana.

»Iako danas više nije tako neobično vidjeti da netko ima dijete s Downovim sindromom, ali dvoje... Pitala sam se: Zašto, Bože, ja? Svi su moje dijete osudili na smrt, govorili su mi da neću moći, ali koliko god sam se bojala, nisam htjela ubiti svoje dijete. Otišla sam u jednu crkvu i uplakana kleknula pred Gospu te zavapila da mi pruži snagu i blagoslov da podnesem sve kako treba. Poslala mi je svećenika s kojim sam puno razgovarala i koji mi je pokazao kako mi Bog ne bi dao nešto što ne mogu podnijeti.«

Rodila je prekrasnu djevojčicu Anamariju, koja je, iako je od struke bila osuđena na smrt, prema svemu dobro napredovala. Sve do treće godine kad joj je dijagnosticirana leukemija, a kad se obitelji Babić svijet ponovno srušio.

»Prognoze su bile loše, doktori su nam govorili kako ne znaju hoće li izdržati kemoterapije jer je bila preslaba. No unatoč svim lošim vijestima i nalazima, mi nismo odustajali. Svakodnevno smo se molili

Bogu za njezino ozdravljenje i nikada nismo gubili vjeru. Svakodnevno smo zajednički odlazili na mise i vapili Bogu za pomoć. Znali smo da On ima plan«, ističe gđa Stana.

Dvije godine kasnije Anamarija je čudesno ozdravila. »Iako sam u životu prošla puno teških situacija, zahvalna sam Bogu jer me On nikada nije ostavio. Okružio me ljudima koji su nam pomagali na sve moguće načine. Da nije bilo Njega, mi danas ne bismo imali troje sretnih djece.«

Kad smo je za kraj našeg razgovora upitali što bi željela poručiti uplašenim majkama koje u svojoj utrobi nose dijete s Downovim sindromom, gđa Stana odgovorila je sljedeće: »Iako je katkada teško, sve će vam biti vraćeno. Uz puno ljubavi, strpljenja i vjere. Molite se Bogu i Blaženoj Djevici Mariji i sve će vam se u životu posložiti. Ja sam njima zahvalna na svemu i bez njih ne bih mogla ništa.«

Iako sam u životu prošla puno teških situacija, zahvalna sam Bogu jer me On nikada nije ostavio. Okružio me ljudima koji su nam pomagali na sve moguće načine. Da nije bilo Njega, mi danas ne bismo imali troje sretnih djece.

SVJEDOČANSTVO

Milka Čapeta: Bogu je sve moguće!

Nedavno sam bila u Zagrebu na pokopu svoga brata. Došli su mnogi ljudi, a neke nisam vidjela desetljećima jer sam preselila s obitelji u grad na moru. Tako sam srela i jednu svoju dragu prijateljicu iz mladosti, udovicu, majku petero djece. Imala je samo 27 godina kad joj je muž umro. Sjećam se te lijepe mlade žene i njezinih malih blizanaca, još jedne njezine curice i njezine veće sestrice te najstarijega brata koji je kasnije preuzeo ulogu oca ovoj braći. Ta krhka, mudra i vrsna žena, na čelu sa svojim Ocem nebeskim, krenula je dalje u život, prihvaćajući ono što joj se dogodilo, ali s hvalom na ustima i poštivanjem Božje volje. Bez mrmljanja, bez samosažaljenja, bez straha. Potpuno predana Bogu i u vjeri da će On providjeti. Tako je i bilo.

Tad sam ja bila tinejdžerica i promatrala sam to. Bili su mi nekako dragi, kao da su moji, jer su bili tako drukčiji. Mi smo živjeli nekoliko kuća dalje pa su ti dečkići često dolazili u naše dvorište, na naš dio ulice, kako bi se mogli u miru igrati. Ja sam se za nekoliko godina udala i rodila dijete i, kako to već biva, imala sam problema u braku. Nije me imao tko savjetovati, niti sam se imala kome povjeriti. Znala sam otići kod te mudre žene. Ona bi mi rekla: »Idi u crkvu i predaj Gospodinu svoje brige. On će ti pomoći. Da meni nije Boga i crkve, ja ne znam što bih. Ljudi me mrsko gledaju, i mene i moju djecu, ali Bog mi pomaže i daje snagu.«

Već sam spomenula kako se ta žena, uz Božju pomoć, borila sama s petero djece. Nakon smrti oca, najmlađi su bili mali blizanci od godine dana, no ispred njih je bila djevojčica od 3 ili 4 godine. Vrlo lijepa, sitna, samozatajna djevojčica. Ona je rasla sa svojom starijom sestrom i uvijek su bile zajedno te lijepo i uredno obučene. Ta se mlađa prije i udala, sa samo 18 godina, za domaćeg, ali također vrlo zgodnog mladića, koji je po svemu izgledao drukčiji. Ovdje počinje njihova priča.

Milka Čapeta

Kad je ona ostala trudna, dogodilo se to da je oboljela na bubrege. Strahovalo se za njezinu trudnoću. Sjećam se da sam je vidjela kao trudnicu u bijeloj vunenoj haljini i samo sam rekla kako ljepšu trudnicu u životu nisam vidjela. Ona je tada rodila djevojčicu, ali su problemi s bubrežima postali ozbiljni i liječnici su rekli kako ni slučajno ne smije više ostati trudna i roditi. Nakon tri godine ona je ipak ostala trudna i liječnici su joj savetovali da pobaci dijete jer bi to bilo opasno po njezin život. Naravno, ova moja malena to nije htjela ni čuti, nego je rodila zdravu i jednako lijepu djevojčicu.

Štoviše, više godina kasnije rodila je još jednu djevojčicu, još jedno čudo. I nju su liječnici htjeli pobaciti kako bi mami spasili život. No zanimljivo je to kako je prije rođenja ove djevojčice ona imala nesreću. Auto ju je pregazio i teško je ranio, a bila je trudna. Tad smo se telefonom čule dok je ležala u bolnici, na traumi. Govorila mi je kako ima užasne bolove, neizdržive. Rekla mi je kako je jednoga dana imala tako strašne bolove da više nije mogla izdržati pa je nazvala svoju mamu i rekla joj kako joj je sada stvarno dosta, kako ne može više i neka moli. To je mama, ta sveta udovica, i učinila i nakon kratkoga vremena bolovi su prestali. Što reći? Bogu je sve moguće!

Bila je po treći put trudna, a na dijalizi. U svijetu se nije čulo da bi netko išao roditi pod dijalizom. No ona je opet rekla: »Neka bude!« Nije htjela sačuvati svoj život. Predala ga je Gospodinu po drugi put, da se rodi novi život, i to u kasnijim godinama. S 44 godine darovala je novi život, novo sve i Gospodin joj je sve providio. Dobila je novu šansu za kvalitetniji život – transplantiran joj je bubreg. Taj dan kad smo razgovarale rekla mi je kako se nije puno toga promijenilo. »Ja sad s tobom razgovaram, a sa željezom sam na nuli.«

No ova moja prijateljica ne vuče svoj križ, ona ga hrabro nosi, a u tome joj pomaže Gospodin i njezin suprug, koji je ostao uz nju uza sve poteškoće koje su zasigurno opterećivale njihov bračni odnos. Njezin je muž hrabar i odvažan čovjek, koji ništa manje ne zaslužuje biti junak ove priče. Čovjek je to jednako vrstan koji se nije pokolebao i koji je ostao uz svoju ženu i u dobru i u zlu, i u bolesti i u radosti. Nije išao za nasladama života koje ovaj svijet reklamira, nego je svoju energiju usmjerio na rad i zapošljavanje ljudi i dijelio svoj kruh s potrebitima.

Dragi ljudi, hrabri budite! Ovdje vidimo kako je jedna udovica bila hrabra i blagoslovljena, a taj blagoslov seže na njezinu djecu i na njezinu unučad (19 unučadi i 2 praunuka). Njihova je baka svjetlo u njihovoj obitelji jer slijedi svjetlost koja joj je obasjavala put i nije dala da ostane u mraku. Eto, ta je majka bila primjer svojoj djeci, majka kakve su danas poželjne i potrebne. Mi žene moramo biti primjer, a onda je lako i našim muževima.

Na kraju, postoji poveznica između mene i moje prijateljice. Ona mi je zadnji put rekla da sam ja njoj bila uzor zbog svoje situacije kad su liječnici htjeli abortirati moga najmlađeg sina. S 40 sam godina ostala trudna i imala sam prijevremeni porod u 6. mjesecu trudnoće. Kad sam stigla u bolnicu, liječnik me je odmah htio pripremiti za abortus. Odbila sam. Bio je vikend i rekla sam da ću čekati ponedjeljak kad se moj doktor treba vratiti. Odvezli su me na odjel, stavili na preparate za održavanje trudnoće i tako su mi svaki dan dolazili razni liječnici govoreći kako ću roditi bolesno dijete jer je plodna voda iscurila i kako nema šanse da mi dijete preživi. Tad sam rekla: »Bože, ako Ti misliš da trebam roditi takvo dijete, neka bude, ali, Bože, zašto bih ja trebala roditi bolesno dijete?«

Bog je odlučio da moje dijete ostane zdravo! Ja sam uskoro gledala dijete koje je unatoč svemu ostalo zdravo. Maleni se rodio za deset dana, usprkos

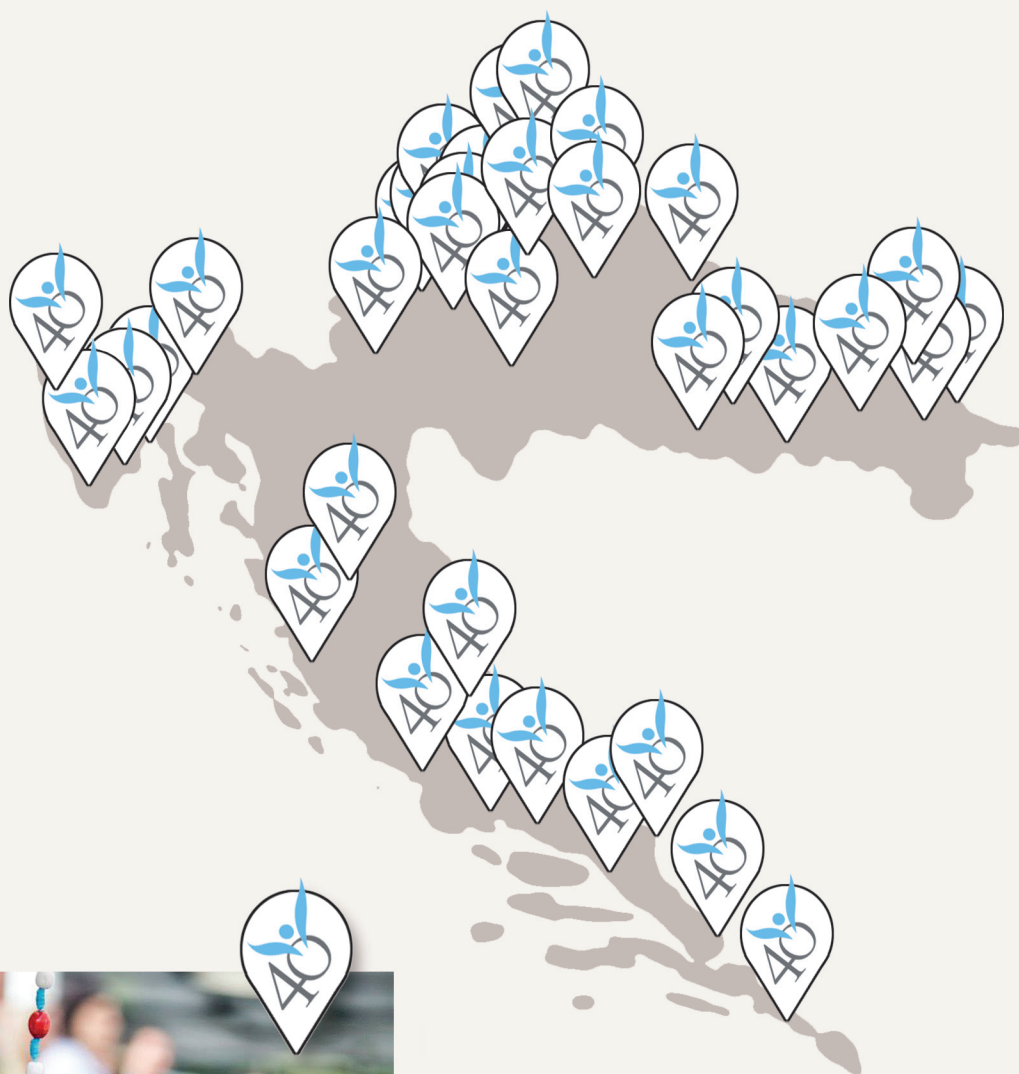
groznoj dijagnozi – krvarenje likvora u mozgu IV. stupnja, što znači: niti će govoriti, niti hodati, niti vidjeti. Međutim, nisam odustala. Uskoro je težio 1100 g, a startao je s 900 g i 35 cm. Njegova je cijela ruka bila kao jagodica na mome palcu. Stavili su ga na respirator i, kad sam ga prvi put vidjela, bio je kao i ostala naša djeca (još troje prije njega), ali majušan. Stavila sam mu u tu malenu ručicu svoj kažiprst, a on me dvaput stisnuo takvom snagom da sam ja poviknula doktorici pokraj mene: »On će biti dobro! Ne želim da išta loše govorite pokraj njega!« I doista, moj je sin ostao zdrav, unatoč dijagnozama liječnika, jer Bogu je sve moguće ako vjerujemo. Kad je odrastao, izabrao je sjemenište na Šalati. Često se zna pitati: »Zašto sam ja to proživio, osim da budem velik i jak čovjek? Bog me ostavio za velika djela, a to samo može biti da budem svećenik. Ako je Božja volja, tako će i biti. «Tko zna, možda će i djevojčica moje prijateljice postavljati isto pitanje svojoj mami jer ni njoj nisu davali velike šanse za život.

I tako, da ne duljim, povod je ovome svjedočanstvu ipak bila priča moje prijateljice koja je iz moje priče uzela ovu rečenicu: »Zašto bih ja rodila bolesno dijete?« Povjerovala je i dano joj je da se Bog proslavi i svoje obećanje izvrši nad onima koji Mu vjeruju. Nakon razgovora s tom svojom prijateljicom, nisam mogla doći k sebi kad sam vidjela u kakvu je osobu ona izrasla, s kakvom vjerom, puna razboritosti i mudrosti. Danima sam razmišljala o njoj i nazvala je da joj kažem kako sam dirnuta time koliko me obogatila svojom pričom i kako sam razmišljala da ta priča mora poći u svijet, da ne smije ostati poznata samo malome broju ljudi. Na to je ona rekla kako mi doz-voljava da je objavim, ali bez stvarnih imena jer, kako kaže, nije ona ta koja treba biti slavna, ali kad se treba Gospodin proslaviti, to je druga priča.

»Bogu je sve moguće« mogao bi biti naziv i **svjedočanstva** **Giianne Jessen**, *pro-life* aktivistice koja je trebala biti pobačena, a koja je uspjela preživjeti vlastiti pobačaj. Pomoću ovog **QR koda** možete pogledati snimku njezina snažnog obraćanja australskoj javnosti.

Od Vukovara
do Dubrovnika!

SPASI ŽIVOT
U KORIZMENOJ KAMPANJI
INICIJATIVE
»40 DANA ZA ŽIVOT« !

**MOLI I BDIJ U 35 HRVATSKIH GRADOVA!
OD 2. OŽUJKA DO 10. TRAVNJA 2022.**

Od 2. ožujka do 10. travnja traje nova korizmena kampanja inicijative »40 dana za život«. Pomoću ovog **QR koda** pogledajte na kojim će se **lokacijama u Hrvatskoj** moliti za spas nerođenog ljudskog života.

